

Wychowanie otwarte

14 lutego 2018

Wychowanie otwarte to przede wszystkim postrzeganie człowieka jako całości intelektualno – emocjonalno – fizycznej, akceptacja jego osoby, samosteroowności w rozwoju. Rozwijające się dziecko według koncepcji wychowania otwartego stanowi centrum zainteresowania nauczyciela i szkoły, jako instytucji. Stawiając na indywidualność, niepowtarzalność drogi rozwojowej każdego z uczniów, wychowanie otwarte określa jako ważne zadanie nauczyciela odkrywanie możliwości mocnych stron ucznia w sposobach nabywania i rozwijania umiejętności.

Nauczyciel w wychowaniu otwartym pełni rolę bardziej partnera. Powoduje to, że w procesie oceniania jednostka samoistnie zwiększa samorozwój przez zminimalizowanie poziomu lęku. Ocenianie ucznia jest ukierunkowane głównie na jego mocne strony. Tego rodzaju praktyka edukacyjna, możliwa dzięki rzeczywistej współpracy nauczyciela z rodzicami w toku wspólnego rozpoznawania i diagnozowania drogi rozwojowej dziecka, wpływa dodatnio na wszelkie korzystne efekty tego podejścia. Nie byłoby możliwości wyszczególnienia takich zalet jak: wyeliminowanie negatywnych skutków rywalizacji o dobre stopnie, wyeliminowanie lęków związanych ze stopniami, poprawa klimatu uczenia się, koncentracja na zadaniach, a nie na stopniach. Nauczyciel wspólnie z rodzicami może precyzyjnie określić mocne strony wychowanka, pokierować nim, wydobywając najlepsze efekty.

Wychowanie otwarte to podejście do wychowania, które zakłada, że dziecko jest aktywnym podmiotem rozwoju i uczenia się, a rodzice i nauczyciele są jego partnerami w tym procesie. W wychowaniu otwartym dziecko ma swobodę wyboru i jest traktowane jako partner w procesie wychowawczym, a nie jako podwładny.

Wychowanie otwarte skupia się na rozwijaniu samodzielności i

odpowiedzialności dziecka, a także na rozwijaniu jego zdolności do krytycznego myślenia i rozwiązywania problemów. W tym modelu wychowawczym dziecko jest traktowane jako indywidualność z własnymi potrzebami, zainteresowaniami i celami.

W wychowaniu otwartym rodzice oraz nauczyciele dają dziecku możliwości dokonywania wyborów i podejmowania decyzji. Dziecko jest także zachęcane do eksperymentowania i odkrywania, a także do rozwijania swoich zainteresowań i pasji. W tym modelu wychowawczym rodzice i nauczyciele służą jako doradcy, a nie jako autorytety.

Wychowanie otwarte jest uważane za bardziej holistyczne i dające dziecku więcej swobody, niż tradycyjne modele wychowawcze, które skupiają się na przekazywaniu wiedzy i nakazach.

Wychowanie otwarte to koncepcja pedagogiczna, która zyskała na znaczeniu w drugiej połowie XX wieku jako odpowiedź na tradycyjne, autorytarne modele wychowania, które dominowały w systemach edukacyjnych na całym świecie. Ta nowatorska idea, oparta na założeniu, że każde dziecko jest unikalną jednostką z własnymi potrzebami, zainteresowaniami i tempem rozwoju, kładzie nacisk na elastyczność, indywidualizację procesu edukacyjnego oraz na aktywne uczestnictwo dziecka w kształtowaniu własnej edukacji. Wychowanie otwarte, będące odzwierciedleniem zmian społecznych, kulturowych i pedagogicznych, koncentruje się na stworzeniu środowiska edukacyjnego, które sprzyja autonomii, kreatywności oraz krytycznemu myśleniu, jednocześnie promując wartości takie jak szacunek, współpraca i odpowiedzialność.

Początki wychowania otwartego wiążą się z krytyką tradycyjnych, hierarchicznych struktur edukacyjnych, w których nauczyciel pełnił rolę autorytetu narzucającego wiedzę i kontrolującego każdy aspekt procesu nauczania. W tego typu modelach edukacyjnych dziecko było postrzegane jako bierny

odbiorca wiedzy, którego zadaniem było podporządkowanie się regułom i spełnianie oczekiwań stawianych przez dorosłych. Jednak w miarę jak rozwijała się psychologia rozwojowa oraz badania nad naturą ludzkiego uczenia się, zaczęto dostrzegać ograniczenia takiego podejścia, szczególnie w kontekście wspierania indywidualnego potencjału każdego ucznia.

Wychowanie otwarte, inspirowane przez teorie konstruktywistyczne, które podkreślają aktywną rolę ucznia w procesie zdobywania wiedzy, promuje edukację jako proces, w którym dziecko jest głównym aktorem. Koncepcja ta zakłada, że dzieci uczą się najlepiej, kiedy są zaangażowane w działania, które są dla nich istotne i interesujące, oraz kiedy mają możliwość eksplorowania, eksperymentowania i refleksji nad własnymi doświadczeniami. Wychowanie otwarte odrzuca ideę edukacji jako procesu jednokierunkowego, gdzie nauczyciel przekazuje wiedzę, a uczeń ją przyswaja, na rzecz modelu, w którym wiedza jest konstruowana przez ucznia na podstawie jego własnych doświadczeń, w interakcji z otoczeniem i innymi ludźmi.

Jednym z kluczowych elementów wychowania otwartego jest elastyczność w podejściu do nauczania i uczenia się. Zamiast sztywno trzymać się określonych programów nauczania i planów lekcji, wychowanie otwarte zachęca do tworzenia środowiska edukacyjnego, które dostosowuje się do potrzeb, zainteresowań i rytmu rozwoju każdego dziecka. Nauczyciel w tym modelu pełni rolę przewodnika i facylitatora, który wspiera dzieci w ich indywidualnych ścieżkach edukacyjnych, pomagając im w odkrywaniu własnych zainteresowań, stawianiu pytań oraz rozwijaniu umiejętności potrzebnych do samodzielnego myślenia i działania. Taki model edukacji wymaga od nauczyciela dużej elastyczności, umiejętności obserwacji oraz gotowości do modyfikowania swojego podejścia w zależności od potrzeb uczniów.

Równie istotnym aspektem wychowania otwartego jest promowanie autonomii i odpowiedzialności uczniów. W przeciwieństwie do

tradycyjnych modeli, które często koncentrują się na zewnętrznej motywacji, takich jak oceny czy nagrody, wychowanie otwarte dąży do rozwoju wewnętrznej motywacji uczniów. Dzieci są zachęcane do podejmowania własnych decyzji dotyczących nauki, co sprzyja rozwojowi odpowiedzialności za własny proces edukacyjny oraz poczucia sprawczości. W takim środowisku uczniowie uczą się, że mają realny wpływ na swoje życie, co jest fundamentem dla rozwijania postaw samodzielności, pewności siebie oraz zdolności do krytycznego myślenia. Edukacja w ramach wychowania otwartego kładzie także nacisk na rozwój umiejętności refleksji, dzięki czemu uczniowie uczą się analizować swoje działania, wyciągać wnioski i wprowadzać ewentualne zmiany, co jest niezbędne dla ich rozwoju jako autonomicznych jednostek.

Wychowanie otwarte nie tylko skupia się na rozwoju indywidualnym ucznia, ale także na rozwijaniu umiejętności społecznych oraz współpracy w grupie. W tradycyjnych modelach edukacyjnych współzawodnictwo często stanowi główny motor napędowy, co może prowadzić do rywalizacji i izolacji uczniów. Wychowanie otwarte natomiast promuje współpracę jako podstawową wartość edukacyjną, zachęcając uczniów do pracy zespołowej, dzielenia się pomysłami i wspólnego rozwiązywania problemów. Tego typu podejście sprzyja rozwijaniu empatii, umiejętności komunikacyjnych oraz zdolności do pracy w grupie, co jest niezbędne w życiu społecznym i zawodowym. Nauczyciel, wspierając współpracę między uczniami, pomaga im rozwijać umiejętności interpersonalne, które są kluczowe dla ich przyszłego sukcesu zarówno w szkole, jak i poza nią.

W kontekście wychowania otwartego istotne jest także podejście do dyscypliny i zarządzania klasą. Zamiast stosowania tradycyjnych metod karania i nagradzania, które mogą prowadzić do zewnętrznej kontroli i braku motywacji wewnętrznej, wychowanie otwarte dąży do stworzenia atmosfery opartej na wzajemnym szacunku, zrozumieniu i odpowiedzialności. Nauczyciele w tym modelu starają się budować z uczniami

relacje oparte na zaufaniu i wspólnej pracy nad rozwiązywaniem problemów, co pozwala na rozwijanie samodyscypliny i wewnętrznej motywacji. Tego typu podejście sprzyja tworzeniu pozytywnej atmosfery w klasie, gdzie uczniowie czują się bezpiecznie i wspierani w swoim rozwoju.

Krytycy wychowania otwartego często podkreślają, że takie podejście może prowadzić do braku struktury i dyscypliny, co może być szczególnie trudne dla uczniów, którzy potrzebują jasnych wytycznych i granic. Istnieje również obawa, że nadmierna indywidualizacja procesu edukacyjnego może prowadzić do nierówności w dostępie do wiedzy, gdyż niektóre dzieci mogą potrzebować więcej wsparcia w rozwijaniu swoich zainteresowań niż inne. Jednak zwolennicy wychowania otwartego argumentują, że elastyczność i indywidualizacja są kluczowe dla pełnego rozwoju potencjału każdego dziecka i że nauczyciele w takim systemie są w stanie dostosować swoje podejście do potrzeb wszystkich uczniów, zapewniając im odpowiednie wsparcie.

Wychowanie otwarte znajduje swoje odzwierciedlenie w różnorodnych praktykach edukacyjnych na całym świecie. Przykłady można znaleźć w alternatywnych szkołach, takich jak szkoły Montessori, Waldorfskie czy Szkoły Demokratyczne, które kładą nacisk na rozwój autonomii, kreatywności i współpracy wśród uczniów. W tych instytucjach dzieci często mają dużą swobodę w wyborze tematów, nad którymi chcą pracować, a nauczyciele pełnią rolę przewodników, którzy wspierają uczniów w ich indywidualnych ścieżkach edukacyjnych. Takie podejście wymaga od nauczycieli dużej elastyczności, umiejętności obserwacji oraz gotowości do eksperymentowania z różnymi metodami nauczania.

Wychowanie otwarte to nowatorskie podejście do edukacji, które kładzie nacisk na autonomię, elastyczność, współpracę i indywidualizację procesu edukacyjnego. Oparte na założeniu, że każde dziecko jest unikalne i ma własne potrzeby oraz zainteresowania, wychowanie otwarte dąży do stworzenia środowiska, w którym uczniowie mogą rozwijać się w swoim

własnym tempie, eksplorować swoje pasje i uczyć się odpowiedzialności za własne decyzje. Choć podejście to może budzić kontrowersje i wymagać od nauczycieli dużych umiejętności.

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis [pisanie prac z pedagogiki](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac.